

Sygn. akt II Ca 1191/13

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Barbara Puchalska (spr.)
Sędziowie:	SSR del. Bożena Sztomber SSO Urszula Wynimko
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsnowicz

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z wniosku Z. G. (1)

z udziałem A. S. i K. S.

o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku w sprawie
II Ns 6892/12

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 22 sierpnia 2013 r. sygn. akt II Ns 28/13

postanawia:

I. **oddalić apelację;**

II. **zasądzić od wnioskodawczyni na rzecz każdego z uczestników postępowania kwoty po 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni Z. G. (1) wniosła o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 12 grudnia 2012 roku wydanego w sprawie sygn. akt: II Ns 6892/12 o stwierdzenie nabycia spadku po B. S. z mocy ustawy. Domagała się stwierdzenia nabycia spadku po B. S. na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 15 lutego 2009 roku.

Uczestnicy postępowania K. S. i A. S. wnieśli o oddalenie wniosku.

Postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku oddalił wniosek (pkt I). Zasadził od wnioskodawczyni na rzecz uczestników postępowania kwoty po 77 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt II) i stwierdził, że zainteresowani ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie (pkt III).

Jak wynikało z ustaleń Sądu I instancji, Sąd Rejonowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 12 grudnia 2012 roku w sprawie II Ns 6892/12 stwierdził, że spadek po B. S., synu S. i M., zmarłym dnia 9 maja 2012 roku w W., ostatnio stale zamieszkałym w G. przy ulicy (...), na podstawie ustawy nabyli: wnuk A. S. w 1/4 części, wnuk K. S. w 1/4 części, córka Z. G. (1) w 2/4 części.

Wnioskodawczyni Z. G. (1) była uczestniczką postępowania w sprawie o sygn. akt II Ns 6892/12 wszczętego na wniosek A. S.. Została zawiadomiona o terminie rozprawy z dnia 12 grudnia 2012 roku. W dniu rozprawy poinformowała telefonicznie II Wydział Cywilny Sądu Rejonowego w Białymstoku, że się spóźni, prosząc, aby rozprawa odbyła się z opóźnieniem. Rozprawa z dnia 12 grudnia 2012 roku odbyła się o wyznaczonej godzinie, bez udziału Z. G. (1). Po zamknięciu rozprawy, Sąd wydał postanowienie kończące sprawę w I instancji.

Sąd zaznaczył, iż termin na wniesienie apelacji od postanowienia z dnia 12 grudnia 2012 roku, sygn. akt II Ns 6892/12, upływał w dniu 2 stycznia 2013 roku. Wnioskodawczyni w dniu 2 stycznia 2013 roku wniosła do Sądu wniosek o zmianę powyższego postanowienia, poprzez stwierdzenie nabycia spadku po B. S. na mocy testamentu własnoręcznego z dnia 15 lutego 2009 roku. Przedmiotowy testament własnoręczny B. S. z dnia 15 lutego 2009 roku, został otwarty i ogłoszony w dniu 13 maja 2013 roku.

Sąd na rozprawie z dnia 13 maja 2013 roku zobowiązał wnioskodawczynię w terminie 7 dni, aby sprecyzowała, czy wniosek z dnia 2 stycznia 2013 roku, należy traktować jako apelację od postanowienia z dnia 12 grudnia 2012 roku, sygn. akt II Ns 6892/12, czy też jako odrębny wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku w trybie art. 679 k.p.c. Wnioskodawczyni w dniu 10 czerwca 2013 roku wskazała, że pismo, które złożyła w dniu 2 stycznia 2013 roku, należy traktować jako odrębny wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku w trybie art. 679 k.p.c. Swoje stanowisko potwierdziła podczas wysłuchania informacyjnego na rozprawie z dnia 22 sierpnia 2013 roku. Tym samym, wobec faktu, iż żądanie wnioskodawczyni z dnia 2 stycznia 2013 roku nie było apelacją od postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 12 grudnia 2012 roku, sygn. akt II Ns 6892/12, orzeczenie to, jako nie zaskarżone, uprawomocniło się z dniem 3 stycznia 2013 roku.

Sąd Rejonowy wskazał, że wnioskodawczyni podała, iż dysponowała testamentem własnoręcznym B. S. z dnia 15 lutego 2009 roku jeszcze za życia ojca. Chciała przyjechać na rozprawę w dniu 12.12.2012r. w sprawie sygn. akt II Ns 6892/12, aby złożyć oryginał testamentu, lecz pociąg, którym jechała nie przyjechał do B. w wyznaczonym czasie. Telefonowała do Sądu, że nie zdąży na rozprawę, jednak rozprawa nie została odroczone. Wobec powyższego wniosła o zmianę przedmiotowego postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 12 grudnia 2012 roku poprzez stwierdzenie nabycia spadku po B. S. na mocy testamentu własnoręcznego z dnia 15 lutego 2009 roku.

Uczestnicy postępowania K. S. i A. S. wnosząc o oddalenie wniosku wskazywali, iż nie zachodzą przesłanki z art. 679 k.p.c., albowiem wnioskodawczyni była uczestniczką postępowania w sprawie o sygn. akt II Ns 6892/12. Mogła zatem skutecznie poinformować o „odnalezieniu testamentu” - zarówno w toku postępowania I instancji, jak i później, przed uprawomocnieniem się postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym B. S..

Powołując się na treść przepisu art. 679 § 1 – 3 k.p.c. Sąd I instancji podkreślił, iż zainteresowany, który był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, powinien wykazać - jak przy wznowieniu postępowania - szczególne przesłanki swego żądania, czyli między innymi podstawę, której nie mógł powołać w poprzednim postępowaniu. Przez uczestnictwo w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, w rozumieniu art. 679 k.p.c., należy rozumieć formalny udział w tym postępowaniu, a nie stopień aktywności, bierność, czy nawet całkowitą bezczynność zainteresowanego

Nie budziło wątpliwości, iż wnioskodawczyni była uczestnikiem postępowania w sprawie o sygn. akt II Ns 6892/12. Została ona bowiem zawiadomiona o rozprawie z dnia 12 grudnia 2012 roku. Nie stanowiło również kwestii spornej, iż w toku postępowania, Z. G. (1) wiedziała o istnieniu testamentu z dnia 15 lutego 2009 roku. Fakt, iż wnioskodawczyni nie uczestniczyła w rozprawie z dnia 12 grudnia 2012 roku z uwagi na opóźnienie pociągu, nie przemawiał w ocenie Sądu Rejonowego za przyjęciem, iż nie mogła w tym postępowaniu powołać się na istnienie testamentu sporządzonego przez B. S.. Nie było bowiem przeszkód, aby okoliczność tę wykazała w postępowaniu odwoławczym. Zawarte bowiem w treści § 1 zd. 2 art. 679 k.p.c. słowo „postępowaniu”, nie dotyczy bowiem jedynie postępowania przed Sądem I instancji, lecz całości postępowania, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia. Z. G. (1) nie skorzystała jednak z możliwości wniesienia apelacji od postanowienia z dnia 12 grudnia 2012 roku, sygn. akt II Ns 6892/12.

Z powyższych względów Sąd Rejonowy uznał, że wnioskodawczyni nie mogła domagać się zmiany postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po B. S., z uwagi na to, iż była uczestnikiem postępowania w sprawie II Ns 6892/12 Sądu Rejonowego w Białymstoku, mogącym powołać w nim okoliczności, które podnosi w niniejszym postępowaniu.

Sąd Rejonowy na rozprawie z dnia 22 sierpnia 2013 roku oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika uczestników postępowania zgłoszone w odpowiedzi na wniosek z dnia 4 marca 2013 roku w pkt II ppkt I-IV oraz wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków zgłoszone na rozprawie w dniu 22.08.2013r. Oddalono również wnioski dowodowe wnioskodawczyni o przesłuchanie świadków zawarte w piśmie procesowym z dnia 27 marca 2013 roku.

Sąd I instancji wskazał, iż wnioski dowodowe uczestników postępowania zostały zgłoszone celem podważenia testamentu własnoręcznie sporządzonego przez B. S., a także zweryfikowania, czy przedmiotowy akt ostatniej woli został spisany przez wskazanego zmarłego. Wobec faktu, iż zgodnie z art. art. 679 § 1 zd. 2 k.p.c. Z. G. (1) nie mogła skutecznie domagać się zmiany postanowienia z dnia 12 grudnia 2012 roku, sygn. akt II Ns 6892/12, uwzględnienie wniosków dowodowych stron postępowania byłoby zdaniem Sądu bezcelowe. Żądanie wnioskodawczyni bowiem, niezależnie od wyniku postępowania dowodowego i tak zostałoby oddalone.

O kosztach postępowania postanowiono na mocy art. 520 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiodła wnioskodawczyni Z. G. (1), zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

1. naruszenie przepisu prawa procesowego, a mianowicie art. 679 § 1 k.p.c. poprzez jego błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie, polegające na:

- przyjęciu, iż zaskarżenie postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku może nastąpić tylko w drodze apelacji, nie zaś na skutek wniosku o uchylenie lub zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku w sytuacji, gdy przepis ten wyraźnie stanowi, iż dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku,

- przyjęciu, że skarżąca jako uczestnik postępowania miała możliwość przedstawienia dowodu w postaci testamentu, mającego istotny wpływ na wynik sprawy, na dalszym etapie postępowania w sytuacji, gdy sprawa prowadzona pod sygn. akt II Ns 6892/12 została zamknięta na rozprawie w dniu 12 grudnia 2012 r., na którą to rozprawę skarżąca nie dotarła na skutek siły wyższej i nie miała możliwości okazania testamentu,

2. naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 927 § 2 k.c. poprzez jego błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, iż zachodzą przesłanki do zastosowania instytucji dziedziczenia ustawowego i nie dokonanie zmiany wydanego w sprawie

postanowienia w sytuacji, gdy należało zastosować przepisy o dziedziczeniu testamentowym i zmienić postanowienie w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku.

Podnosząc powyższe, apelująca wносиła o uchylenie zaskarżonego postanowienia o uwzględnienie wniosku o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku wydanego w sprawie sygn. akt II Ns 6892/12, ewentualnie, o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Odpowiedź na apelację złożyli uczestnicy postępowania K. S. i A. S., wnosząc o jej oddalenie oraz zasądzenie od wnioskodawczyni na ich rzecz kosztów postępowania za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wbrew wywodom apelacji Sąd I instancji w stanie faktycznym przedmiotowej sprawy prawidłowo zastosował przepisy prawa procesowego, to jest art. 679 § 1 k.p.c. uznając, że wnioskodawczyni Z. G. (2) nie mogła skutecznie domagać się zmiany orzeczenia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym B. S.. Tym samym nie dopuścił się zarzucanego przez skarżącą naruszenia prawa materialnego w postaci art. 927 § 2 k.c.

Jak ustalił Sąd Rejonowy, złożony przez wnioskodawczynię w sprawie niniejszej wniosek dotyczył zmiany orzeczenia Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 12 grudnia 2012 r. wydanego w sprawie sygn. akt II Ns 6892/12 o stwierdzeniu nabycia spadku po B. S.. W tym postępowaniu, zainicjowanym przez A. S., Z. G. (2) była uczestnikiem postępowania, o czym przesądzał fakt doręczenia jej odpisu wniosku, jak również zawiadomienia o rozprawie, która odbyła się w dniu 12 grudnia 2012 r. Niekwestionowaną była również okoliczność, iż skarżąca spóźniła się na to posiedzenie, zawiadamiając jednocześnie Sąd o tym fakcie. W momencie jednak, gdy Sąd orzekający otrzymał przedmiotową informację, był już w trakcie ogłaszania orzeczenia w sprawie, którą to czynność kontynuował i zakończył. W takim stanie rzeczy niewątpliwie przysługiwało skarżącej uprawnienie do wniesienia środka odwoławczego od tegoż postanowienia, w postaci apelacji i podniesienia okoliczności, że dysponuje ona testamentem, sporządzonym przez zmarłego B. S.. Sąd Rejonowy w sprawie sygn. akt II Ns 6892/12 taką wiedzę nie dysponował, zaś jak wskazała sama skarżąca, wiedziała ona o istnieniu tegoż testamentu jeszcze za życia spadkodawcy.

Z. G. (2) nie zaskarżyła wymienionego wyżej orzeczenia apelacją, a w dniu 2 stycznia 2013 r., a zatem jeszcze przez uprawomocnienie się tego rozstrzygnięcia, złożyła wniosek o jego zmianę w trybie art. 679 k.p.c. Wezwana następnie przez Sąd Rejonowy do sprecyzowania, czy wniesione przez nią pismo należy traktować jako apelację od orzeczenia wydanego w sprawie sygn. akt II Ns 6892/12, czy też jako odrębny wniosek o jego zmianę w ww. trybie wnioskodawczyni wyraźnie wskazała, że jej wniosek dotyczy zmiany zapadłego postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po B. S. w trybie art. 679 k.p.c. Na rozprawie, jaka odbyła się w dniu 22 sierpnia 2013 r. Sąd I instancji pouczył skarżącą o tym, jak jest różnica pomiędzy złożeniem apelacji od ww. orzeczenia, a złożeniem wniosku o jego zmianę. Wnioskodawczyni podtrzymała zaś swoje stanowisko.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy zastosował regulację art. 679 § 1 k.p.c., bowiem był zobligowany do rozpoznania roszczenia skarżącej w takim kształcie, w jakim zostało ono zgłoszone. Nie budziło w ocenie Sądu Okręgowego wątpliwości, iż przepis ten został zastosowany prawidłowo. Przypomnieć trzeba, iż zgodnie z treścią art. 679 § 1 zd. drugie k.p.c. ten kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość. Wskazać należy, że sformułowanie, iż uczestnik nie mógł powołać się na określoną podstawę w „tym postępowaniu”, jak to trafnie zaznaczył Sąd Rejonowy, dotyczy momentu prawomocnego zakończenia postępowania, nie zaś wydania orzeczenia w toku postępowania przed Sądem I instancji. Postanowienie wydane w sprawie sygn. akt II Ns 6892/12, jako że nie zostało skutecznie zaskarżone, uprawomocniło się w dniu 3 stycznia 2013 r., natomiast skarżąca złożyła do Sądu pismo

z wnioskiem o zmianę powyższego orzeczenia w dniu 2 stycznia 2013 r. Miała ona zatem możliwość wywiedzenia środka zaskarżenia od tegoż postanowienia i wzruszenia w ten sposób zapadłego orzeczenia, zanim stało się ono prawomocne. Apelująca posiadała taką możliwość tym bardziej, że wiedziała o toczącym się postępowaniu, była zawiadomiona o terminie rozprawy, oraz wzywana do sprecyzowania swego żądania, a następnie pouczona o skutkach złożenia wniosku o takiej, a nie innej treści. Pomimo tych okoliczności, skarżąca podtrzymała swoje stanowisko i nie złożyła apelacji od orzeczenia wydanego w sprawie sygn. akt II Ns 6892/12.

Nie mogło przy tym budzić wątpliwości, że okoliczność dysponowania przez Z. G. (2) testamentem spadkodawcy była jej znana jeszcze przed uprawomocnieniem się orzeczenia o stwierdzeniu nabycia spadku po B. S., i nie było żadnych przeszkód, aby skarżąca powołała się na tę podstawę w tym postępowaniu. Nie mogła zatem skutecznie domagać się zmiany orzeczenia w oparciu o ww. okoliczność w niniejszej sprawie, a Sąd Rejonowy nie mógł dokonać merytorycznego badania ważności testamentu, przy prawidłowym zastosowaniu regulacji art. 679 § 1 k.p.c. W konsekwencji, brak było podstaw do przyjęcia, że w tej sprawie zachodzi dziedziczenie testamentowe, jak to bezzasadnie podnosiła skarżąca.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. uznając, iż interesy uczestników były sprzeczne – wnioskodawca w postępowaniu w sprawie sygn. akt II Ns 6892/12 A. S. domagał się bowiem stwierdzenia nabycia spadku z ustawy, zaś skarżąca – na podstawie testamentu. Skoro zatem apelująca przegrała niniejsze postępowanie, powinna zwrócić uczestnikom poniesione przez nich koszty. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego ustalono na podstawie § 8 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., nr 490).